

Atf için / for cited: Kotan, M., Büyükarıkan, U. (2022). UFRS 9'un Bankacılık Sektörüne Etkileriyle İlgili Makalelerin İçerik Analizi. Journal of Vocational and Social Sciences of Turkey, Yıl:4, Sayı: 10, Aralık 2022, s.47-53.

UFRS 9'UN BANKACILIK SEKTÖRÜNE ETKİLERİYLE İLGİLİ MAKALELERİN İÇERİK ANALİZİ

Muhammet KOTAN*

Ulukan BÜYÜKARIKAN**

ÖZET

UFRS 9'un 2018'de yürürlüğe girmesiyle birlikte, UMS 39'un yerini almış ve araştırmacılar uygulamanın getirmiş olduğu yeniliklerin etkilerine odaklanmıştır. Bununla birlikte, az sayıda çalışma UFRS 9'un uygulama sürecini tartışmaktadır. Finansal varlık ve buna ait yükümlülüklerin sınıflandırılması ve ölçümü UFRS 9 ile gerçekleştirilmektedir. Bu mali raporlama standardı riskten korunma muhasebesine ilişkin yeni hükümleri içermektedir. Bununla birlikte mali tablo kullanıcılarına ilişkin işletmenin gelecekteki nakit akışlarının tutarını, zamanlamasını ve belirsizliğini çözümlenebilmek için uygulanacak raporlama politikalarını belirlemektir.

Çalışmanın amacı bankacılık sektöründe UFRS 9'un uygulanması sonucu oluşan etkilerle ilgili bilimsel çalışmaların içeriğinin incelenmesidir. UFRS 9'a ilişkin yapılmış olan çalışmaların içerik analizinden yola çıkarak geçiş işleminin kısa vadede bazı sorunlar ortaya çıkarsa da uzun vadede değerlendirildiğinde büyük ve ani zarar olasılığını azalttığı ifade edilebilmektedir. Genel sonuçlar, UFRS 9'un risk yapısı daha riskli kredileri cezalandıran verimli kredi portföyleri oluşturduğunu göstermektedir. Bazı ülkelerdeki ticari bankaların, kredi portföyünün kalitesinden ödün vermeden dengeli bir büyüme yaklaşımı izlendiği de tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Sektörü, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, UFRS 9.

JEL Sınıflandırma Kodları: M41, G20.

CONTENT ANALYSIS OF ARTICLES ON IFRS 9 EFFECTS ON THE BANKING SECTOR

ABSTRACT

With the entry into force of IFRS 9 in 2018, it replaced IAS 39, and researchers focused on the effects of innovations brought by the application. However, few studies discuss the implementation process of IFRS 9. Classification and measurement of financial assets and liabilities are performed with IFRS 9. This financial reporting standard includes new provisions on hedge accounting. In addition, it is to determine the reporting policies to be applied to the users of the financial statements to analyze the amount, timing, and uncertainty of the enterprise's future cash flows.

The study aims to examine the content of scientific studies on the effects of the application of IFRS 9 in the banking sector. Based on the content analysis of the studies on IFRS 9, it can be stated that although some problems arise in the short term, the transition process reduces the possibility of significant and sudden loss when evaluated over a long time. General results show that IFRS 9 creates efficient loan portfolios whose risk structure penalizes riskier loans. It has also been determined that commercial banks in some countries follow a balanced growth approach without compromising the quality of their loan portfolio.

* Afyon Kocatepe Üniversitesi, Bolvadin Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Arş. Gör., mkotan@aku.edu.tr ORCID ID: 0000-0003-4456-9381

** Afyon Kocatepe Üniversitesi, Bolvadin Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Doç. Dr., ulukank@aku.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-1539-7157

Keywords: Banking industry, International Financial Reporting Standards, IFRS 9.

JEL Classification Codes: M41, G20.

GİRİŞ

UFRS 9’da standardın amacı şu şekilde açıklanmaktadır; “mali tablo kullanıcılarına işletmenin gelecekteki nakit akışlarının tutarını, zamanlamasını ve belirsizliğini değerlendirmeleri için ihtiyaca uygun ve faydalı bilgiyi sunacak şekilde mali varlıklara ve yükümlülüklerle ilişkin finansal raporlama ilkelerini belirlemektir” (TFRS 9, 2018).

1 Ocak 2018 tarihinde veya bu dönemin sonrasında başlayan yıllık dönemler için geçerli olmak üzere, UFRS 9, bir işletmenin mali varlıklarını ve borçlarını nasıl sınıflandırması ve ölçmesi gerektiğini sunmaktadır (Brito & Judice, 2021: 2). UFRS 9, UMS 39 yerine kullanıma sunmuş ve getirmiş olduğu güçlü yanlar şu şekildedir (Gornjak, 2017): Muhasebe iş stratejisiyle uyumludur,

- ❖ İş modelindeki bir değişikliğin sebepleri kapsamlı bir biçimde açıklanır,
- ❖ Finansal krizlerden kaynaklanan sorunları ele alır,
- ❖ Kredi zararının doğru bir biçimde tespit edilmesine olanak sağlar,
- ❖ Dış sermaye kaynaklı yatırımlara erişim olanağı,
- ❖ Küresel piyasada ortaklarla ilişkilerde finansal raporlamanın şeffaflığı ve tutarlılığı.

Bankalar, kredi risklerini ve buna bağlı olarak karşılıklarını değerlendirirken UFRS 9 ile hem geçmiş verilerden hem de geleceğe yönelik nakit akış tahminlerinden yararlanabileceklerdir. UFRS, UMS 39’a göre çok daha kapsamlı bir standart olup, üç ana başlıktan oluşmaktadır (Mengi, 2019: 10):

- ❖ Finansal varlıklarının sınıflandırılması ve sonrasında ölçümü,
- ❖ Kredi zararlarının ölçümü,
- ❖ Finansal risklere karşı korunmayla ilişkili şartlar.

Bu çalışmada 2018 yılından itibaren UFRS 9’un bankacılık sektörüne etkilerini araştıran makaleler derlenerek, bu standart için bir literatür çalışması oluşturmak amaçlanmıştır.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

Bu çalışma, 1 Ocak 2018 yılından itibaren yürürlüğe giren UFRS 9 Finansal Araçlar standardının bankacılık sektörüne etkilerini ve uygulanabilirliğini konu edinen makalelerin içeriklerinin analiz edilmesini ve yorumlanmasını yapmak ve bu sayede bu yeni standart ile ilgili literatür taraması niteliğinde olan bir araştırma ortaya koymak hedeflenmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN KISITLARI

Çalışmada, UFRS Finansal Araçlar standardının bankacılık sektörüne ve bankalar üzerine etkilerini ele alan makaleler seçilmiştir.

3. UFRS 9’UN BANKACILIK SEKTÖRÜNE ETKİLERİYLE İLGİLİ YAYIMLANAN MAKALELER VE İÇERİK ANALİZLERİ

3.1 UFRS 9’un Bankacılık Sektörüne Etkileriyle İlgili Yayınlanan Makalelerin Künye Bilgileri

UFRS 9’un bankacılık sektörüne etkileriyle ilgili ele alınan makalelerin künye bilgileri; makale adı, yayımlandığı dergi ve yazar olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1. UFRS 9'un Bankacılık Sektörüne Etkileriyle İlgili Yayımlanan Makalelerin Künye Bilgileri

Makale Adı	Yayımlandığı Dergi	Yazar
TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının Türkiye’de Faaliyette Bulunan Mevduat Bankalarının Beklenen Kredi Zararları Üzerine Etkileri	Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,2020	Ebru SAYGILI, Seher GÖREN YARGI, Pelin MENGİ
TFRS 9'a Geçişin Türkiye'de Halka Açık Bankaların Finansal Durum Tablolarına Etkileri	Muhasebe ve Finansman Dergisi,2020	Serhan KARAARSLAN, Ozan GÜLHAN
Bankacılık Sektöründe TFRS 9 “Finansal Araçlar” Standardının Finansal Varlıkların Sınıflandırılması ve Ölçümüne Etkisi	Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi,2022	Pelin MENGİ, Ebru SAYGILI, Seher GÖREN YARGI
Türkiye’de Bankacılık Sektöründe TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı’nın Uygulanma Düzeyinin Analizi	Mali Çözüm Dergisi, 2021	Gülşay İRAK, Ezgi BEKTAŞ
Bankacılık Sektöründe Kredilerin TFRS-9’a Göre Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanması – Beklenen Kredi Zararı	Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi,2021	Havva Nur ÇİFTÇİ
Bankalarda Takipteki Krediler İçin Tahakkuk ve Reeskont Uygulaması ve Muhasebeleştirilmesi	İzmir YMMO Dergisi,2020	Mustafa SÜNER
TFRS 9 Kredi Karşılıkları Düzenlemesinin Bankaların Finansal Tablolarına Etkisinin Analizi	Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2020	Oğuz KÖKSAL, Adalet HAZAR, Şenol BABUŞÇU
TFRS 9 Uygulamasının Seçilmiş Bankalar Bazında Kredi Sınıflandırması Ve Karşılıkları Üzerindeki Etkisi	Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi,2020	Vuslat US
Loan Loss Provisioning and Market Discipline: Evidence from the IFRS 9 Adoption	University of Neuchatel - Institute of Financial Analysis,2019	Albian Albrahim
Expected Credit Loss Model By IFRS 9 And Its Possible Early Impacts On European And Turkish Banking Sector	Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi,2018	Banu SULTANOĞLU
The Effect Of Ifrs 9 Adoption On Loan Loss Provisions	International Conference on Rural Development and Entrepreneurship 2019	Febriani Cristina Susianti Magdalena, Dwi Martani
TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı Çerçevesinde Ticari Alacaklara İlişkin Beklenen Kredi Zararlarının Tespiti ve Muhasebeleştirilmesi	Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies 5/2, 2019	Ahmet GÖKGÖZ
TFRS 9 Uygulamasının Türk Bankacılık Sektöründe Karşılık Ayırma Düzeyine Etkisi	Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 2022	Ozan GÜLHAN, Melike AKTAŞ BOZKURT
TFRS 9 Ve BDDK Düzenlemelerinin Bankaların Kredi Karşılıklığı Ayırmadaki Etkilerinin Analizi	Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi, 2022	Asuman ERBEN YAVUZ, Adalet HAZAR, Şenol BABUŞÇU
TFRS 9'a Geçişin Borsa İstanbul’da İşlem Gören Bankaların Hisse Senedi Fiyatlarına Etkileri	Mali Çözüm Dergisi, 2020	Tansel ÇETİNOĞLU, Serhan KARAARSLAN
UFRS 9 Finansal Araçlar Kapsamında Yeni Değer Düşüklüğü Modeli Ve Bankacılık Sektörüne Etkileri	Mali Çözüm Dergisi, 2016	Yusuf AYTÜRK

Preliminary impact of IFRS 9 implementation on the Lebanese banking sector	Accounting and Management Information Systems	Khalil Feghali, Dib Darine
IFRS 9 transition effect on equity in a post bank recovery environment: the case of Slovenia	Economic Research-Ekonomiska Istraživanja	Maja Zaman Groff, Barbara Mörec
Assessing the Implications of IFRS 9 on Financial Stability using Bank Stress Tests	Bank Management University of Cologne Albertus-Magnus-Platz 50923 Cologne	Arndt Gerrit Kund, Daniel Rugilo

Kaynak: Tablo yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

3.2. UFRS 9'un Bankacılık Sektörüne Etkileriyle İlgili Yayımlanan Makalelerin İçerik Analizi

Saygılı vd. (2020) çalışmalarında, UFRS 9'a göre sunulan yeni değer düşüklüğü modelinin bankaların mali tablolarına etkisini incelemiş ve bu kapsamda bankaların ayırdığı karşılıklar analiz edilmiştir. Üç aşamalı değer düşüklüğü modeli ile analiz yapılmış ve sonuçta 2. aşamada bulunan krediler için daha fazla karşılık ayrılması araştırma için seçilen 18 bankanın 12'sinin genel karşılıklarında bir artışa yol açtığını belirlemişlerdir.

Serhan vd. (2020) yapmış oldukları çalışmalarında, UFRS 9'a geçişin Avrupa Birliği ve Türkiye'deki otoritelerin yaptıkları etki analizleri ile halka açık bankaların mali tablolarındaki değişiklikler karşılaştırılmıştır. Çalışma sonucunda; sermaye yeterlilik rasyosu, çekirdek sermaye yeterlilik rasyosu beklentileri ile gerçekleşen oranlar arasında uyumsuzluk olduğunu ifade etmişlerdir.

Mengi vd. (2022) çalışmalarında, UFRS 9'un ilk uygulanmaya başlandığı yıl olan 2018 yılında, standardın Türkiye'deki mevduat bankalarına etkisini ele almışlardır. Bunun için seçilen 18 mevduat bankasının 2017 ve 2018 verileri yatay analiz kullanılarak karşılaştırılmıştır. Bankaların çoğunda, kullanılan mali araçların kâr ve zararda gerçeğe uygun değerlendirilmesi ile birlikte küçük tutarlı azalışlar olduğunu tespit etmişlerdir.

İrak ve Bektaş (2021) çalışmalarında, Türkiye'deki mevduat, katılım ve kalkınma bankalarının UFRS 9'u uygulama düzeylerini araştırmışlardır. Bu noktada bankaların mali raporlama departmanlarında çalışan personellerine çevrimiçi anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda; UFRS 9'un uygulanabilmesi için bankalarda uzmanlık düzeyinde bilgi gereksinimine ihtiyaç duyulduğu ve değer düşüklüğü hesaplamasının yapılmasında güçlük yaşandığını belirtmişlerdir.

Çiftçi (2021) yapmış olduğu çalışmada, UFRS 9 ile birlikte bankaların kullandırmış oldukları kredinin muhasebeleştirilmesi ve mali raporlamaya olası etkisi ele alınmıştır. TRFS 9'a göre kredi zararına ilişkin kriterlerin BASEL uzlaşmalarına dayanması gerektiği, standardın getirmiş olduğu uygulamalar ile BASEL kriterlerinin birbirlerini destekleyeceği sonucuna varılmıştır.

Süner (2020) çalışmasında UFRS 9 ile birlikte takipteki kredilerin reeskont ve tahakkuk uygulamaları üzerine etkisini incelenmiştir. Bankaların Kamuoyunu Aydınlatma Platformu'nda (KAP) yayımladıkları mali tabloları incelendiğinde takipteki kredilerin TRFS 9'a uygun bir biçimde yapıldığı ve takipteki kredilere ait ayrıntılı bilgilere mali tablo dipnotlarına yer verildiğini belirtmiştir.

Köksal vd. (2020) yapmış oldukları çalışmalarında, UFRS 9'un yürürlüğe girdikten sonraki ilk 3 aylık dönem ile yürürlüğe girmeden önceki ilk 3 dönemde seçilen 7 bankanın mali verilerini karşılaştırmalı olarak analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda, kredi karşılıklarına ilişkin yeni uygulamanın önceki döneme göre bankaların mali tablolarının olumsuz etkilediğini ve bankaların sermaye yeterlilik oranlarının belirli bir seviyede olduğunu ifade etmişlerdir.

Us (2020) çalışmasında, UFRS 9'un kredi sınıflandırılması ve karşılıklar üzerine etkisini Türkiye'de faaliyet gösteren seçilmiş bankalar özelinde ele almıştır. Standartla birlikte değişmesi beklenen karşılık oranları incelendiğinde özel ve kamu bankalarının farklılık gösterdiği kamu bankalarının

donuk ve kredilerde pozitif bir görünüm sergilemelerine karşın ihtiyatlı bir politika izleyerek özel bankalara nispeten daha yüksek tutarlarda karşılık ayırdıklarını tespit etmiştir.

Albrahim (2019) yapmış olduğu çalışmada, UFRS 9'un piyasa disiplini üzerine etkileri ile kredi zarar karşılıklarının öngörülebilirliğini araştırmıştır. Çalışma sonucuna göre; UFRS 9'un kabul edilmesi sonrası dönemde bankaların, kaldıraç riskindeki değişikliklere karşı duyarlılığında bir azalma olduğunu ve bankaların risk alma konusunda zayıflamış bir piyasa disiplinine işaret ettiğini belirlemiştir.

Sultanoğlu (2018) çalışmada, UFRS 9 ile birlikte Türkiye ve Avrupa'daki bankaların karşılık oranlarının ve sermaye yeterlilik oranlarının nasıl etkileneceğini incelemiştir. UFRS 9'un yürürlüğe girmesi ile birlikte Avrupa'da faaliyet gösteren bankaların karşılık oranlarının %13 ila %18 arasında artması ve sermaye yeterlilik oranlarının ise 45 ile 75 baz puan arasında düşmesi beklenmektedir. Türkiye'de ise bankaların karşılık oranlarının %4,1 düşmesi ve sermaye yeterlilik oranlarının ise %33 artması beklenmektedir.

Magdalena ve Martani (2019) yapmış olduğu çalışmada, Avrupa ülkelerindeki seçtiği bankaların UFRS 9 ile birlikte kredi zarar karşılıklarındaki değişimleri ölçmeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucuna göre; UFRS 9'un benimsenmesinden sonra kredi zarar karşılıkları ile isteğe bağlı kredi zarar karşılıkları arasında önemli bir fark olmadığı gözlemlenmiştir.

Gökgöz (2019) çalışmada, UFRS 9 kapsamında kredi risklerinin ne şekilde belirleneceği ve kredi zararının nasıl muhasebeleştirileceğini göstermeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda UFRS 9 ile birlikte TMS 39'un aksine sadece vadesi geçen ticari alacaklar üzerinden karşılık ayırmak yerine vadesi henüz geçmeyen ticari alacaklarında kredi zarar riskleri tespit edilerek tahsil edilememe ihtimaline göre karşılık ayrılmaktadır.

Gülhan ve Bozkurt (2022) yapmış oldukları çalışmalarında, 1 Ocak 2018 tarihi itibari ile yürürlüğe giren UFRS 9'un Türk bankacılık sistemindeki karşılık ayırma oranlarına etkisini gözlemlemek istemişlerdir. Bu bağlamda takipte kredisi bulunan 25 bankanın mali tablolarında ve bağımsız denetim raporlarındaki verilerle UFRS 9 uygulamasının zorunlu ve ihtiyari karşılıklar üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucunda hem zorunlu karşılık oranlarının hem de ihtiyari karşılık oranlarının UFRS 9 sonrası arttığı ifade etmişlerdir.

Yavuz vd. (2022) yapmış oldukları çalışmada, Türkiye'de bankaların mali tablolarındaki karşılıkların UFRS 9'a geçmeden önceki ve UFRS 9'a geçtikten sonraki meydana gelen değişikliklerini incelenmişlerdir. Çalışma sonucunda, bankaların takipteki ve donuk kredi alacakları için ayırdığı karşılıklar standardın yürürlüğe girdiği ilk yıl olan 2018'de azaldığı ancak sonraki yıllarda arttığını belirlemiştir.

Çetinoğlu ve Karaarslan (2020) çalışmalarında, Türkiye'de faaliyet gösteren ve halka açık olarak payları borsada işlem gören bankaların, UFRS 9 Finansal Araçlar standardının yürürlüğe girmesinin ardından pay senetlerinin fiyatlarındaki değişimi gözlemlemeyi amaçlamışlardır. Bu çerçevede seçilen 10 bankanın 2016-2018 yılları arasındaki verileri ile UFRS arasındaki anlamlılık test edilmiş ve çalışma sonucunda UFRS 9'un bankaların pay senedi fiyatını açıklamada anlamlı etkisi olduğu tespit etmişlerdir.

Aytürk (2016) çalışmada, UFRS 9 Finansal araçlar standardının beklenen kredi zararlarının hesaplanması ve bankacılık sektörü üzerindeki olası etkilerini araştırmıştır. UFRS 9'un geleceğe dönük bir biçimde kredi risk zararı hesaplanmasını sunması standardın getirmiş olduğu önemli bir yenilik olarak ifade etmiştir.

Feghali ve Dip (2021) yapmış oldukları çalışmalarında UFRS 9'un Lübnan bankacılık sektörüne etkilerini incelemişlerdir. Bunun için seçilen 19 bankanın konsolide mali tabloları kullanılmış ve çalışma sonucuna göre, UFRS 9'un yürürlüğe girmesinin ardından bankaların beklenen kredi zararları ile tutması gereken karşılık tutarı arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlemişlerdir.

Groff ve Mörec (2021) çalışmalarında, UFRS 9'un yayımlanmasından sonra Slovenya'daki bankaların beklenen kredi zararları ile bankanın öz kaynakları arasındaki ilişkiyi ölmüş ve UFRS 9'un beklenen kredi zararını artırmasının bankanın öz kaynaklarında bir düşüşe yol açacağını gözlemlemişlerdir.

Kund ve Rugilo (2019) yapmış olduğu çalışmalarında UMS 39'dan UFRS 9'a geçişin mali istikrar bağlamında sonuçlarını incelemişlerdir. Çalışma sonucuna göre UFRS 9 kapsamında UMS 39'a kıyasla kredi döngüsellüğünün pozitif yönde arttığını ifade etmişlerdir.

SONUÇ

UFRS 9'un çıkış noktası 2008 finansal krizi sonucunda raporlama standartlarının geleceğe yönelik beklenen zarar modelini oluşturmaktır. Bu bağlamda ortaya çıkan finansal varlık ve borçları sınıflandırarak ölçümü sağlayarak riskten korunma muhasebesine ilişkin hükümler ve kredi zararlarına ilişkin güncel değer düşüklüğü modelini ortaya koymuştur.

UFRS 9'a ilişkin yapılmış olan çalışmaların içerik analizinden yola çıkarak geçiş işleminin kısa vadede bazı sorunlar ortaya çıkarsa da uzun vadede değerlendirildiğinde büyük ve ani zarar olasılığını azalttığı ifade edilebilmektedir. Buna göre; UFRS 9'un risk yapısı daha riskli kredileri cezalandıran verimli kredi yelpazesi oluşturduğunu görülmektedir. Bazı ülkelerdeki ticari bankaların, kredi yelpazesinin kalitesinden ödün vermeden dengeli bir büyüme yaklaşımı izlendiği de tespit edilmiştir. Nitekim UFRS 9 ile birlikte bankaların karşılık ayırma eğilimlerinde bir artış görülmüş ve sermaye yeterlilik oranlarının da pozitif yönde büyüdüğü saptanmış olup, bu bağlamda UFRS 9'un BASEL kriterleri ile örtüştüğü görülmektedir. Bu noktadan hareketle gelecekteki çalışmalarda BASEL sermaye gerekliliklerine uyum sağlamakla yükümlü olan bankalar üzerine yapılacak makroekonomik modellemelerin ve testlerin sonuçlarına ilişkin literatürün karşılaştırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Albian, A. (2019). "Loan Loss Provisioning and Market Discipline: Evidence from the IFRS 9 Adoption", *SSRN Electronic Journal*, 1-38.
- Aytürk, Y., (2016). "UFRS 9 Finansal Araçlar Kapsamında Yeni Değer Düşüklüğü Modeli ve Bankacılık Sektörüne Etkileri", *Mali Çözüm Dergisi*, 137, 133-143.
- Brito, R. and Judice, P. (2021). "Efficient credit portfolios under IFRS 9", *Centre for Business and Economics Research University of Coimbra*, (7), 1-34.
- Çetinoğlu, T. ve Karaarslan S. (2020). "TFRS 9'a Geçişin Borsa İstanbul'da İşlem Gören Bankaların Hisse Senedi Fiyatlarına Etkileri", *Mali Çözüm Dergisi*, 30(160), 55-70.
- Çiftçi, H.N. (2021). "Bankacılık Sektöründe Kredilerin TFRS-9'a Göre Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanması- Beklenen Kredi Zararı", *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 14(1), 343-362.
- Dib, D, and Feghali, K. (2021). Preliminary impact of IFRS 9 implementation on the Lebanese banking sector. *Accounting and Management Information Systems*, 20(3), 369-401.
- Gornjak, M. (2017). "Comparison of IAS 39 and IFRS 9: The Analysis of Replacement, *International Journal of Management*", Knowledge and Learning, (1), 115-130.
- Gökgöz, A. (2019). "TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı Çerçevesinde Ticari Alacaklara İlişkin Beklenen Kredi Zararlarının Tespiti ve Muhasebeleştirilmesi", *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 5(2), 163-178.
- Groff, M. Z. and Mörec, B. (2021). IFRS 9 transition effect on equity in a post bank recovery environment: the case of Slovenia. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 34(1), 670-686.
- Gülhan, O. ve Aktaş, M. (2022). "TFRS 9 Uygulamasının Türk Bankacılık Sektöründe Karşılık Ayırma Düzeyine Etkisi", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24(3), 729-744.
- İrak, G., ve Bektaş, E. (2021). "Türkiye'de Bankacılık Sektöründe TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı'nın Uygulanma Düzeyinin Analizi", *Mali Çözüm Dergisi*, 31, 187-205.
- Karaarslan, S., ve Gülhan, O. (2020). TFRS 9'a Geçişin Türkiye'de Halka Açık Bankaların Finansal Durum Tablolarına Etkileri. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (86), 111-124.

- Köksal, M.O., Hazar, A., ve Babuşçu, Ş. (2020). "TFRS 9 Kredi Karşılıkları Düzenlemesinin Bankaların Finansal Tablolarına Etkisinin Analizi", *Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 1(1), 27-54.
- Kund, A. G. ve Rugilo, D. (2019). Assessing the implications of IFRS 9 on financial stability using bank stress tests. Working paper: University of Cologne.Magdalena, F. C. S., and Martani, D. (2021). "The Effect of Ifrs 9 Adoption On Loan Loss Provisions". *ICORE*, 5(1), 1161-168.
- Mengi, P. (2019). TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı'nın Finansal Tablolara ve Finansal Sisteme Etkisi, Yüksek Lisans Tezi.Mengi, P., Saygılı, E., ve Yargı, G. S. (2022). "Bankacılık Sektöründe TFRS 9 "Finansal Araçlar" Standardının Finansal Varlıkların Sınıflandırılması ve Ölçümüne Etkisi", *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(23), 1-19.
- Saygılı, E., Yargı, G.S., ve Mengi, P. (2020). "TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının Türkiye'de Faaliyette Bulunan Mevduat Bankalarının Beklenen Kredi Zararları Üzerine Etkileri", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (44), 371-391.
- Sultanoğlu, B. (2018). "Expected credit loss model by IFRS 9 and its possible early impacts on European and Turkish banking sector", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(3), 476-506.
- Süner, M. (2020). "Bankalarda Takipteki Krediler İçin Tahakkuk ve Reeskont Uygulaması ve Muhasebeleştirilmesi", *İzmir YMMO Dergisi*, 2(1), 35-41.
- TFRS 9 Finansal Araçlar (2017): *Finansal Araçlar*:
http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TFRS/TFRS_9_2017%20Surumu.pdf, (Erişim Tarihi: 26/09/2022).
- Us V. (2020). "TFRS 9 Uygulamasının Seçilmiş Bankalar Bazında Kredi Sınıflandırması ve Karşılıkları Üzerindeki Etkisi", *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi* 12(22), 297-314.
- Yavuz, E. A., Hazar, A. ve Babuşçu, Ş. (2022). "TFRS 9 ve BDDK Düzenlemelerinin Bankaların Kredi Karşılıklığı Ayırmadaki Etkilerinin Analizi", *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 22(67), 99-114.